БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙЛАРА, ХОЛБОҺУҢ!

САҺА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААҐЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОН ААҐЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

1931 сыл ахсынныы 15 күнүттан тахсар | № 153 (4264) | 1972 сыл Ахсынныы 21 күнэ ЧЭППИЭР | Сымыйа 2 хаарчы

ССКП КК ПЛЕНУМА

1972 сыл ахсынныы 18 күнүтэр ССКП Киин Комитетын Пленума буолла.

Пленум ССРС Министрдэрин Советын председателин солбуйаччы, ССРС Госпланын председателэ таб. **Н. К. Байбаков «ССРС Норуотун хаһаайыстыбатын 1973 сылга сайыннарыы государственнай былаанын туһунан»** уонна ССРС Үбүн министрэ таб. **В. Ф. Гарбузов «ССРС 1973 сыллааҕы государственнай бюджетын туһунан»** дакылааттарын истэн дьүүлэстэ.

Пленум бүтүүтүгэр ССКП КК Генеральнай Секретара таб. **Л. И. Брежнев** тыл этэ.

ССКП КК Пленума итти боппуруостарга туһаайыллыбыт уураах ааҕыллыбыта.

Пленум таб. **В. И. Долгиҕы** ССКП КК секретарынан талла.

Пленум таб. В. П. Мжаванадзены ыраахтааҕы сибээстээн ССКП КК Политбюротун чилиэнигэр кандидат эбээһинэһиттэн босхоотоо.

Маҥан Пленум бэйэтин үлэтин бүтэрдэ.

1973 с. ССРС Норуотун хаһаайыстыбатын сайыннарыы государственнай былаанын, ССРС государственнай бюджетын бырайыактарын туһунан ССКП КК ПЛЕНУМУН УУРААҐА

ССРС Норуотун хаһаайыстыбатын 1973 сылга сайыннарыы былаанын уонна 1973 сылга ССРС государственнай бюджетын бырайыактарын сүүмэрдиллэн биһиргэ итиэннэ киниэхтэрэ ССРС Верховнай Советын сессиятын көрүүтүгэр киллэрэргэ.

Энергетик күнэ

Сарсын биһиги норуоппут бэйэтин энергетиктэрин чэстиир. Биллиэхтиэ киһи олорор электричество—«үөх энергиита» тутуллар эйгэтин аҕаан сиппэккин. Электрификация биһиги дойдубут норуотун хаһаайыстыбатын барыта салааларын техническэй сайдыыларыгар быһаарар оруолу соннъуур, коммунистическай общество экономикатын тутуу сүрүнүнэн буолар.

Тохсус пятилетка бастакы сылыгар электроэнергияны оҥорон таһаарыы 8 бырыһыан үүммүтэ, үлэҕэ 12,3 мөлүйүөн киловаттаах саҥа кыамталар киирбиттэрэ. Оттон быйыл, биһиги дойдубут ССРС тэриллибитэ 50 сылын туолуутун бэлиэтиир сылыгар, советскай энергетиктэр албан аатталаах датаҕа анаммыт норуот бүттүүнүн куоталаһыытыгар активнайдык киириистилэр.

Донецкай уобаласка тохсус пятилеткаҕа үлэҕэ киириэхтээх энергетическэй баараҕайдартан бирдэстэрэ— Углегорскайдаабы ГРЭС тутуллар. ССРС тэриллибитэ 50 сыла туолар кэрэ-бэлиэ юбилейын үлэҕэ үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэн көрсөр иһин социалистическай куоталаһыны киэҥник тэнитэн туран, тутааччылар быйыл болдьохторун иннинэ бикрдиилэрэ 300 тыһыынча киловатт кыамталаах иккі энергоблогу үлэҕэ киллэрэргэ эбэһээтэлистибэ ылыммыттара.

Снимокка: машинистар А. В. Яковлев уонна В. Ф. Литовкин блочнай щит салалтатын аттыгар.

Л. Самсонов фотота ССТА фотохрониката.

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТЫН СЕССИЯТЫГАР

Ахсынныы 18 күнүтэр Москваҕа ССРС ахсыс мунньахтаах Верховнай Советын бөҕис сессията бэйэтин үлэтин саралаата. Киэһэ алта часка Кремль Улахан дыбарыаһыгар Союз Советын уонна Национальностар Советтарын холбоһуктаах мунньахтара аҥылыннна.

Мустубут дьон табаарыстары: **Л. И. Брежневи, Г. И. Воронову, А.П. Кириленкону, А. Н. Косыгину, Ф. Д. Кулакову, Д. А. Кунаеву, К. Т. Мазурову, Н. В. Подгорнайы, Д. С. Полянскайы, М. А. Сусловы, А. Н. Шелепини, П. Е. Шелеһи, В. В. Щербицкийи, Ю. В. Андроповы, П. Н. Демичевы, П. М. Машеровы, Б. Н. Пономареву, Ш. Р. Рашидовы, М. С. Соломенцевы, Д. Ф. Устиновы, В. И. Долгиҕы, И. В. Капитоновы, К. Ф. Катушевы** итинник көрүстүлэр.

Мунньахха ССРС Верховнай Советын Союһун Советын председателэ А. П. Шитиков председателлээтэ.

Депутаттар палаталарынан туспа-туспа сессия көрөр боппуруостарын бигэргэттилэр. Киин көрүүтүгэр ССРС Норуотун хаһаайыстыбатын 1973 сылга сайыннарыы государственнай былаанын туһунан уонна 1973 сылга ССРС государственнай бюджетын туһунан итиэннэ ССРС 1971 сыллааҕы государственнай бюджетын толоруу туһунан боппуруостар киллэрилиннилэр.

«ССРС Норуотун хаһаайыстыбатын 1973 сылга сайыннарыы государственнай былаанын туһунан» дакылааты ССРС Министрэрин Советын председателин солбуйаччы, ССРС Госпланын председателэ депутат **Н. К. Байбаков** оҥорда.

ССРС Верховнай Советын бу сессията, диэтэ дакылаатчыт, бүттүүн норуот бырааһынньыгын —Советскай Социалистическай Республикалар Союзтара тэриллибитэ 50 сыла туолуон иннинэ мунньунна. Биһиги эйбэх национальностаах норуоппут бу кэрэ бэлиэ эбэлээбэ үлэҕэ уонна политическай активность саҥа өрө туталыыларынан, ССКП XXIV съезһин сорудахтарын ситиһиилээхтик толорор иһин социалистическайдыы куоталаһыы киэҥ даланнаһыннан көрсөр.

Н. К. Байбаков кылгастык бу пятилетка аспыт иккі сылыгар советскай экономика сайдыытын уопсай түмүктэригэр тохтоото. Киин дойду туттууга уонна мунньууга туһаныллар национальнай дохуота бу иккі сылга 26,2 миллиард солкуобайынан, эбэтэр уон бырыһыан үүнүүгэ диэн иһитиннэрдэ. Промышленность оҥорон таһаарыытын кэмэйэ 54 миллиард солкуобайтан ордуугунан, эбэтэр 15 бырыһыан кэриҥнэн үрдээтэ. Тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыта 28 миллиард солкуобайтан ордук государство средстволара уурулуннна. 1971—72 сылларга 34 мөлүйүөн киһи харчынан дохуота улаатта.

Дакылаакка кэлэр сылга дойду национальнай дохуота 18 миллиард солкуобайынан, эбэтэр 6 бырыһыан үүнүүнэ диэн бэлиэтэннэ. Промышленнай бородуукуйаны оҥорон таһаарыыны 1972 сылларга 5,8 бырыһыанынан, ол иһигэр «А» бөлөх бородуукуйатын—6,3 итиэннэ «Б» бөлөх бородуукуйатын 4,5 бырыһыан үрдэтии көрүлүннэ. Быйыл промышленнай бородуукуйаны оҥоруу тэтимэ биэс сылларааах былаан сорудахтарыгар тэҥнээтэххэ намыһах буолбута ордук хара металлургияҕа, химическэй, нефтяной, газовай уонна чэпчэки промышленностарга производственнай кыамталары үлэҕэ киллэрии бытаардыллыбытын итиэннэ тыа хаһаайыстыбатын сырьетун сорох көрүнэрэ тийбэттэрин кытары сибээстээх.

Норуот хаһаайыстыбатын 1973 сыллааҕы былаанытар, диэтэ Н. К. Байбаков, аспыт сыллар былааннарыттан уратытынан, производствоҕа наука уонна техника ситиһиилэрин олохтоһун сорудахтарын ахсаана биллэрдик эбиллибитэ буолар.

1973 сыллааҕы былаан сүрүн соруктарыттан бирдэстэриннэн биһиги партиябытынан ыытыллан өгөһүллүбүт тыа хаһаайыстыбатын интенсификациялаһын үчүн кэмнээх кампаниэ программатын олохтоох киллэрии, бу саллаҕа тыа хаһаайыстыбатын бородуукуйатын оҥорон таһаарыыны биэтэк үүнүүгэ нөҥө кыаҕы биэрэр бөдөҥ материальнай-техническай базаны уоскытии буолар.

Тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыта 1973 сыллааҕы былаанынан 16,4 миллиард солкуобайдаах государственнай капитальнай үгүүлэрэ биэрии көрүлүннэ. Чиниэрдэр кэриҥнэрэ, 1972 сылы кытары тэҥнээтэххэ, 11,7 бырыһыан улаатыыта. Тыа хаһаайыстыбатыгар биэриллэр государственнай капитальнай үгүүлэр үстэн бирдэстэрэ сири мелиорациялаһыныгар туһуланыыта.

Дакылаакка 1973 сыллааҕы былаанынан советскай норуот олоҕун материальнай уонна культурнай таһымын салгыы үрдэтиигэ бөдөҥ дьаһаллары олохтоох киллэрии көрүлүннэ. Дьиҥнээх дохуот, нөҥө киэҥнэнэ бирдии киһитигэр тиксэриэн быйылгыы кытары тэҥнээтэххэ, 4,5 бырыһыан үүнүүгэ.

Үбүлэһин барыта көрүнэриэн суоттуур 1973 сылга 117,6 мөлүйүөн квадратнай метр уопсай нэниэх, эбэтэр биэс сыллаах былаанка көрүллүбүтүнээҕэр 2,3 мөлүйүөн квадратнай метрынан, быйыл кууттуллэриннээҕэр 10 мөлүйүөн квадратнай метриэн албах олорор дьиэлэри тутуу бөдөҥнэнэ.

Калэн иһэр сылы, диэтэ түмүгэр дакылаатчыт, тохсус пятилетка быһаарылаах сылынан аттыахха сөп. Бу дьыл былаанарын толоруу уонна аһара толоруу партия XXIV съезһиэн туруорулуубут соруктары ситиһиилээхтик олохтоох киллэрииҥэ бөҕө тэрүүгэ уоскэтиэҕэ, биһиги дойдубут экономикатын салгыы өрө көтөрүү, киин обороналамар дьоҕурун бөдөргөтүү, советскай норуот олоҕун материальнай уонна культурнай таһымна үүнүүтүн, социалистическай система бүтүннүүтүн күүһүн-күдэҕэ итиэннэ авторитета бөдөргөөһүнүн кэстүүтүнэн буолуоҕа.

Итти кэнниттэн **«ССРС 1973 сылааҕы государственнай бюджетын туһунан уонна ССРС 1971 сылааҕы государственнай бюджетын толоруу туһунан»** дакылааты ССРС Үбүн министрэ депутат **В. Ф. Гарбузов** оҥордо.

Дохуоттар 181,7 миллиард солкуобай буолуохтара, ол 1972 сыллааххы күүтүлэриннээҕэр 3,4 бырыһыанынан эбэх. Оскуоэтэтар 81,5 миллиард солкуобайга тэҥнэнэхтэрэ, эбэтэр 3,6 бырыһыанынан үүнүөхтэрэ.

В. Ф. Гарбузов промышленность үбүлэһиигэ бюджет, предприятиелар средстволарын уонна банктар кредиттэрин суоттуур 93,3 миллиард солкуобай көрүлүннэ, ол быйылгы үбүлэһиннээҕэр 7,2 бырыһыанынан үрдүк диэн иһитиннэрдэ. Иккиэн сылга бюджеттан совхозтар уонна тыа хаһаайыстыбаннай атын да предприятиелар бэйэлэрин средстволарыттан тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыта 31 миллиард солкуобай, эбэтэр 1972 сыллааҕар 9,9 бырыһыанынан эбэх үс аналыы. Обороналаҕа ороскуот 17,9 миллиард солкуобайынан быйыллыннна, итти бюджет барыта ороскуотун 9,9 бырыһыанынан тэҥнэһэр.

Сессия үлэтин салгыыр.

ССТА.

ЮБИЛЕЙ ИННИНЭЭҢИ ҮӨРҮҮЛЭЭХ СОНУННАР

ЮБИЛЕЙНАЙ МИИТИН

Бу ый 15—16 күннэригэр орбйуон жининээ промышленнай - производственнай тэриллэлэргэ ССРС 50 сыла туолуутугар аналлаах үөрүүлээх миитинэр ыытыллыбыттар.

Эт-үүт орбйуоннаах комбинатын үлэһиттээх юбилейдаах сыл соруллахтарын толоруута аччыгыйдаахтык үлэлэн сорох сэмэй ситиһиллэннилэр. Валовой бородуукциятын огоосуу былаана 101, огоһуллубут бородуукциятын батарыы былаана 101,3 бырыһыан туолуулар. Арыы огоһуутун соруллара 101,1, эти огоруу 107,4 бырыһыан толорулуннулар.

Коллектив үлэһиттэрин үөрүүлээх миитиннэр дакылааты комбинат директора Н. Н. Григорьев огоспо. Комсомольскай тэриллэ секретаара Кузьмина Н. К., Мүгүдай маслозаводун маастара Сивцева П. С. Чурапчы маслозаводун маастара Монастырева З. М. үлэлэ ситиһиилэрин туһунан рапорттаатылар. Мунньах кыттыылаахтара кэлэр 1973 сылга үрдүк социалистическай эбэһээтэлистибэни биир санаанан ылыннылар.

Миитин үөрүүлээх түгэнинэн юбилейнай сылга социалистическайдыы куоталаһыы түмүгүн таһаарыы буолла. Мүгүдай арыытын завода эрэллээхтик бастаан Бочуотунай грамотанан, көһө сылдьар вымпелынан наараадаланна. 120 солкуобай харчынан бириэмийэлэнэ. Иккис миэстэҕэ Белолюбскай арыытын завода, үһүс миэстэҕэ Дириҥ арыытын завода тигистилэр.

Приемщик Е. Е. Елисеев эт-үүт промышленноһын Сэха сиринээҕи Управлениетын Бочуотунай грамотатын ылар чиэскэ тигистэ. Үлэ ветераннара Аммосов Д. Я., Григорьева Д. И. аччтара комбинат Бочуотун Кинигэтигэр киллэрилиннилэр. Д. И. Григорьеваҕа сыанаалаах бэлэх—телевизор туттарылынна. 35 киһи үрдүк производственнай көрдөрүүлэрин иһин харчынан бириэмийэлэннилэр.

БИҺИГИ КОРР.

КЫТААНАХ. Икки юбилейдаах сылга үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэр иһин тэнийбит социалистическай куоталаһыыга ккиирэн совхоз шофера Барашков Николай Романович ЗИЛ-130 автомашинаран 140929 тонна-километры огорон орбйуонга бастыҥ көрдөрүүнү ситистэ.

Снимокка: Н. Р. Барашков.

П. Попов фотота.

ССКП РАЙКОМУГАР РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМУГАР

Орбйуонаабы типография коллектива ССРС тэриллибитэ 50 сылын туолуутун чэҕиҥэр социалистическай куоталаһыыга киирэн туран, 31800 солк. үлэни огорор сыллаабыт былаанын ахсыннын 15 күнүгэр толорорго ылымныт эбэһээтэлистибэҕин, 31820 солк. огорон, 100.6 бырыһыан толорбутун равордыыбыт.

Хаалбыт хаҥас үлэҕэ эссе үрдүк көрдөрүүлэри ситиһиэхпит диэн ССКП райкомун, райсовет исполкомун эрэнэрэбит.

Е. ПАВЛОВА,
типография сэбиэдиссэйэ.
А. ТУРАНТАЕВ
партийнай тэриллэ секретаара.
С. ЭВЕРСТОВ,
местком председателэ.

БҮТҮН СОЮЗТААҢЫ МУННЬАХ

Быйыл ахсыннын 26 күнүгэр ССРС тэриллибитэ 50 сылга туолуутугар аналлаах «Мин—Советскай Союз гражданинабын» диэн Бүтүн Союзтааҕы анаҕас комсомольскай мунньах барыы сиргэ барытыгар ыытыллар.

Бу мунньах Саха сиригэр ахсыннын 26 күнүгэр олохтоох бириэмэнэн 18 чаас 10 мүнүүтэҕэ республика радиота эдэр ыччаттарга аналлаах бюллетиэн баҕа сигналларынан саҕаланар. Ол кэнниттэн ЫБСЛКС обкомун секретаара тыл этэр. Онтон хас биирдии комсомольскай тэриллэҕэ секретарь 1972 сылга комсомолецтар үлэҕэ социалистическай эбэһээтэлистибэлэрин туолуутун түмүгүн уонна кэлэр сыл соруктарын туһунан дакылаат оногуохтаах. Мунньахха олохтоох партийнай тэриллэ секретарын, предприятиелар, хаһаайыстыбалар салайааччыларын, партия уонна үлэ ветераннарын ыныран сырытыннарыы уонна тыл этиилэрин тэрийии субэлээр. Бастын ыччат-комсомольскай коллективтары, группалары уонна өйүрдүлэн комсомолецтары наараадаалаһын, чулууттан-чулуулаҕа коммунистическай үлэ ударнигын аатын иитэрин, квалификационнай разрядтарын үрдэтин, «ССКП XXIV съезтин быһаарыыларын толорууга үрдүк көрдөрүүлэри ситиһиин иһин» диэн ЫБСЛКС КК көҕөрүллэ сылдьар вымпелын туттарыы ыытыллыахтаах.

Мунньахха политинформация, политаанытие бэрэдэтинэн ССРС тэриллибитэ 50 сылга туолуутугар аналлаах ССКП КК, ССРС уонна РСФСР Верховнай Советтарын холбоһуктаах үөрүүлээх мунньахтарын туһунан матырыйааллары билиһиннэрии ыытыллыахтаах. Итиэ матырыйаалларынан комсомольскай мунньуктарга анал стендалар тэриллиэхтээхтэр.

Бу мунньах сүрүн докумуоннарынан «Бүтүн Союзтааҕы комсомольскай мунньаҕы ыытар туһунан» ЫБСЛКС КК Уурааҕа уонна «Комсомольская Правда» хаһыат ахсыннын 15—16 күннэриннээҕи нүөмэрдэригэр бэчээттэммит иккиэн ыстатыйалар буоллаллар.

Р.

Партийнай тэриллэлэргэ, отчуоттар, быыбардар

БАСТЫҢҢА, САҢАҔА—КИЭҢ СУОЛУ

Найыгыннаан хааччыйыы ... бир сүүкэн суолталаах салаатар үлэлиир орбйуон эргиэнэ үлэһиттэрин штабын—райпотребсоюз иһиннээҕи мандайыы сүүрүх партийнай тэриллэ коммунистара бойоларын уонсай мунньахтарыгар партбюро биир сыллаах үлэтин отчуотун кэлэн иилэстилэр.

Партийнай-тэриллэр үлэ сорох өттүнэн биллэрдик туһаайыллыбыт. Отчуоттуур кэмиэ 12 төгүл партийнай уонсай мунньахтар ыытыллан, тэриллэ олоҕун үгүс боччумнаах боппуруоспара дьуулаһыллан, онно ыллыллыбыт уураахтары олохтоох киллэриигэ үгүс үлэ ыытыллыбыт. Коммунистар активностара уонна оруоллара үрдэн иһэр. Райпотребсоюз систематын үрдүнэн, ол иһигэр Чурапчы сельпотугарбыланы толорууга сорох үчүгэй түмүктэр ситиһиллибиттэр.

Итиэннэ, коммунистар үгүс итэҕэстэр таһаарыллыбыттарын бэлиитэстилэр. Бастатан туран, эргиэн кадрдарын политическай, экономическэй биилиэрин-көрүүлэрин, уонсай үөрэхтэрин, квалификацияларын үрдэтиигэ үлэ мөлтөхтүк ыытыллар. Партийнай үөрэх аспыт сылытар ССКП XXIV съезтин матырыйаалларын үөрэтэр кружуок тэриллэн баран иккис эрэ занятиены ыытан үлэтин тохпут, 26 истэҥчилээх комсомольскай кружуок үлэтин эмиэ түмүктээбэтэх. Быйыл да тэриллибит кружуоктар мөлтөх тэрээһиннээхтик улаппыллар. Кадрдары экономическэй үөрэхтээһиннэҕэ сылын аайы болдьоҥо ууруллуут, кружуоктары тэрийии кыаллыбат тыҥа эрэ сылдьар. Онтон эргиэн үлэһиттэриэр хаһыаттарга, суруккаллар суруччуу мөлтөҕө киллэрбиэтэр.

Эргиэн систематыгар кыра уонна аналлаах үөрэхтээх бэрт үгүс дьоннор баар ордук ыччат ардыгар. Үлэһиттэр кэлэ-бара туруулара үгүстүк таһаарыллар. Ол үрдүнэн райпотребсоюз уонна Чурапчы сельпотун бырабылыанньалара ордук ыччаты үлэҕэ ылыыта уонна эргиэн систематыгар кадрдары үөрэтиигэ утумнаах үлэни ыытыахтар. Маныаха Чурапчы сельпота быйыл былаанын ыраахтыан толорбото. Оттон аналлаах үөрэхтээх, идэлээх кадрдар тиийбэттэр. Маныаха партийнай тэриллэ бэрота сөптөөх ороһуйуну оногорботох.

Кэпсэтиигэ тыл этээччилэр эргиэнэ прогрессивнай ньымалары, бастыҥ опыты олохтоохуйа үлэ тулуйуулуубат быстыгыныгыт ыытылларын, эргиэн культурата намыһарын, ис резервэлэри толору туһанныыта уонна кэнчилээһин режимнэ күүһүрдүүтэ улахан быстарылар итиннэ итэҕэстэр тахсыбыттарын саамай сөптөөх критикаҕа тартылар. Биллиэхтиэ кэмиэ бу боппуруоспар ордук сыгыныгыт туруоруллаллара үрдүнэн, үлэ прогрессивнай ньымаларын, бастыҥ опыттары «Бу биһиги усулуобуйабытыгар кыаллыбатэ» диэн аатталан, олохтуу да сорумматтар, уруккуттан үлэлиигэ дьуулаллар. Холобур, самообслуживание маҥаһыыннаҕа олус аҕыйахтар, биир эмэ баар да буоллаҕына, суолтатыгар эрэ олохтоохор. Тиэйэ сылдьан атыылаһыы, онтон да атыттар киэҥнэтии тэриллибэттэр. Саҥаны, бастыҥы олохтоохуйуна үлэни тосту күүһүрдэргэ сорук туруоруллуна.

Партбюро общественнай тэриллэр—комсомольскай тэриллэ, профсоюз местокомнарын, дьахтар комитетын, таһаарыстыы суут, добровольнай народнай дружинанародный контруоол группаларын үлэлэрин ситиэтэ суох салайбыт, кинилэргэ тирэҕирэн үлэни ыытыыга болдьоҥотун ууруоҕатах, бу тэриллэри салайар коммунистарын көрдөбүлү туруорбатах. Үлэ дьиссиплиинэтин кэбии, арыгылаһыы түөлбэлэрэ үгүстүк тахсыбыттар. Ол үрдүнэн таһаарыстыы суут сыл устата икки эрэ дьыаланы көрүүнэн хаҥыннарыллыбыт.

Партбюро аппараат үлэтин туһугар райпотребсоюз уонна сельпо салаалаларыгар биллэр-костор сабыдыалы оногорботох. Үгүстүк мунньаҕынан сөпсүгүрүү практиката салаанан тахсыбыт, ол оннугар практическай тэрийэр үлэнэн дьарыктаныы ситиэ суох. Холобур, райпотребсоюз бырабылыанньата 1971 сылга 28 төгүл, 1972 сыл 11 ыйдарыгар 30-са төгүл мунньахтаабыт, онно үксэ аҕыан иһэр бастах боппуруоспар көрүлүбүттэр. Ол оннугар эргиэнэ тэрийии кэскиллээх боппуруоспара, саҥаны, бастыҥы олохтоохуйа туһугар олус сэдэхтик дьуулаһиллэллэр.

Эргиэн кадрдарын ортотугар тэрийэр, интэр-ойдөтөр үлэ уонна кинилэртэн көрдөбүлү туруоруу ситиэтэ суоҕун түмүгэр, аспыт сылы кытта тэҥнэтэххэ, системаҕа үрдүнэн барсы ылыы аччаата, таһаары куһаҕанныык көрүүттэн-харайыыттан, алдьыыттан-кэаһаниттэн сүүһүнэн тыһыынча солкуобайдаах ночоот тарыста. Чурапчы сельпотугар арастараатаны оногуру, дебиторскай иэс улаатта. Эргиэн быраабылатын кэбиилэр салаанан тахса тураллар. Социалистическай куоталаһыыны тэрийиигэ үгүс итэҕэстэр бааллар. Эргиэн точкаларын үлэлэрин түмүктэрэ ый аайы көрдөрүүгэ таһаарыллан иһиллибэттэр.

Партийнай мунньах баар итэҕэстэри туоратыыга улахан соруктары туруорда. Партбюро үлэтэ **ортонон** сыанаалына, кини секретарынан **Софронов М. Е.** быыбарданна.

А. ТУРАНТАЕВ.

ЫНАҺЫ ИСКУССТВЕННАЙ СИЭМЭЛЭЭҺИН ТУРУҐА

Быйыл биһиги орбйуоммутугар былаан быһыытынан 4200 ынах искусственнайдык сиэмэлэнэхтээҕэ. 11 ыйдаах түмүгүнэн 2412 тобоҕо, эбэтэр 57.4 бырыһыанынан туолла. Ол иһигэр быстаннар Ленин аатынан колхозка 67,1, Эрилик Эристиин аатынан колхозка 57,6, Калинин аатынан колхозка 65,8, Карл Маркс аатынан колхозка 41, Субуруускай аатынан совхозка 61.4 бырыһыан эрэ туоллулар.

Маннык быһыы сылын ахсын салаанан баран иһэр. 1967—1972 с.с. 6282 ынах сиэмэлэнэ искусственнай сиэмэлээһин ыллаана 44 эрэ бырыһыан толоруллуна. Өскөтүн бу сылларга искусственнай сиэмэлээһиннэҕэ ыытаанах эпизоотиэс уонна хонтуруол олохтоохтуута өбүгэ буоллар, суоҕу боруодатыгар уонна бородуукциятын быһыытыгар балайда иннинэ хардыылаһыы тахсыбыт буолуох этэ. Быйылгы бонитировка түмүгүнэн, орбйуонга үһүс уонна тордус колуоннаах 233 эрэ суоҕу баар.

Практика көрдөрүүнэн, искусственнай сиэмэлээһиннэҕэ совхоз миэстэ бэриллибит уонна учуоттаах туһугар туспубут сиригэр суоҕу боруодата уонна бородуукциятын бэриитэ тосту үрдүүр, аҕыйах сылынан биллэр экономическай барыыны киллэрэр. Ол курдук Мэҥэ-Хаҥалас орбйуонун Ленин аатынан совхозка ынаҥы искусственнай сиэмэлээһиннэҕэ 1967 сылтан киирбиттэрэ. Итиэ дыл совхоз государствоҕа туттарбыт биир суоҕүүн тыыннаах ыйаах ыныа 286 кг буолбута, фуражнай ынахтан 1587 кг үүтү ыаммыта. Совхоз искусственнай сиэмэлээһиннэҕэ киирэн, учуоту туспаран, племенной үлэни ерэ кэтэхпүүн түмүгэр 1972 сыл 10 ыйдаах түмүгүнэн бу сов-

Сүөһү кыстыгын тэрийиигэ бастыҥ опыты—ферма ахсын

ЧУРАПЧЫГА БУ СЫЛДЬАҺ...

ТӨРӨӨБҮТ Советскай Ийэ сирбит үрдүнэн өрөгөй үөрүүлээх күннэр балыгатыналлар. Бу үөрүү-көтүү, бу улуу бырааһынныык кэмнэр миэхэ юбилейнай куоталаһыы бирик кыайыылааҕа ороруонга тахса сылдьыы тосхойдо. Чурапчы ороруона ССКП обкомун, Саха АССР Верховнай Советын Президиумун уонна Министрдэрин Советын, ПССУОС үһүс степениэх юбилейнай Памятнай дипломунан наҕараадаланна. Онон да ини, ахсыннаы хабыр тымныыта сатыылаабытыттан иитиибэккэ, ханна баҕарар буолбутун курдук, маанна эмиэ күн-дьыл, төттөрүтүн, итийэн биэрбэккэ, туох барыта ордук тупсубукка, үлэ тэтимэ өссө күүһүрбүккэ дылы.

Сырыым сыала бирик эрэ—сүрүн баайбыт-дуолбут—сүөһүбүт кыстыга хайдах тэриллибитин кытта биленнин. Чопчу соруктары туруоруммут ороруон үлэһиттэригэр туох үтүгэй үөрүйэхтэр баалларын үөрэтии.

Маанна бастакы икки эрэ күммүн аһардым. Ол икки ардыгар барыларыы билэ-көрө охсубаккын. Ол эрээри ороруон аастыт өттүнэдитин, онон-манан да буоллар, сиэн билэбин. Уруккуга тэнгиэлэххэ, юбилейдаах сыл улахан уларыйыыны оногорбут дуу диэн санаатым. Бастакы күн Сылаатыга, Кытаанахха, иккис күн Мыҥдаҕаайыга тийиччэ, сүүнэ бэйэлээх типовой хотоннор үлэҕэ киирбиттэр. Бу тутуулар өссө ситэриллэ уонна механизацияланэ илик да буоллунар—ороруон олоҕор улахан өрө көтөҕүллүүнү оногуох саҕалааһын. Кырдьык, ороруон киэҥ. Үчүгэйи икки-үс сиргэ көрбүтүнэн чопчу түмүгү оногуу күлүүлээх тиэтэйии буолуон сөп эрээри, маанык бэртээхэй тутуулары үлэҕэ киллэрбит ороруон атын учаастактарыгар сылы утуйан туораабыттара буолуо диэх санаан кэлбэт.

Юбилейдаах сылга атын улахан уларыйыы эмиэ баар. Маанна урут тыыннаах сүөһүнү ыйааһын хараҕынан аахсыы суох этэ. Аата ол хаама сылдьар сүөһү ампаардаммыт эт, арыы буоллаҕай диэх курдук буолара. Аны ыччат сүөһү ый түмүгүн ахсын ыйанар, ким хайдах үлэлиирэ оннук кэмнэнэр буолбут. Баһылай алааһыттан ураты уонча хотоннго ыйааһын туруоруллубут. Иннинэ күннэр тугу көрдөрөллөрө биллибит. Ыйааһына суох ыччат сүөһү хотоно өссө бикир эмэ да эбии көһүнэрэ тэрээһин итиэннэ биллиэн да дириҥ эбит дэтиэх этэ. Ыйааһын диэн тугуй? Ыйааһын диэн—сиэркилэ. Онно хайдах үлэлиргин көрүнэрин. Ыйааһын диэн үтүөкэн тэриллэччи уонна көҕүлээччи.

Ыччат сүөһүнү төлөһүтэргэ ороруон ылыммыт өбэһэтэлистибэтин толороргэ дьиҥнээхтик дьулуһар буоллаҕына, Таандара звенотун үлэтин опытын сир ахсын тарҕата охсуллуох тустаах. Таандараҕа үлэһиттэрэ хотонноругар күҥнэ үстэ кэлэллэр: сарсыарда 7 чаастан сүөһүлэригэр көөнньөрбө сиэтэллэр, муосталарын күрдьэллэр, 12 чаастан оту, ууну биэрэллэр. Киэһэ 4 чаастан эмиэ оту уонна оногуу үүтү биэрэллэр. Оногуу үүт уонна көөнньөрбө саамай бастыҥ хаачыстыбалаах буоларыгар, бу оногуу үүттэрин суоскаҥан иһэрдиигэ улахан суолтаны биэрэллэр. Дьэ ити курдук маанна бирик бороонго күҥнэ ортотунан 4,5 кг оту, 13—15 кг көөнньөрбөнү, 2,5 кг оногуу үүтү олус үчүгэйдик астаан иккилии төгүл биэрэр буолланнар, ааспыт икки ыйта бирик кыра сүөһү ортотунан хонук ахсын 495 грамм эбиллэрин ситиспиттэр. Үтүөкэн ситиһии!

Таандараҕа мантан иннинэ 500 грамтан итэҕэһэ суох кирбиини ыларга турумуттар. Хотоннорго олус эргэ, куһаҕан. Механизация хаанык да көрүнэ суох. Бу дьону типовой тутуулаах үлэлэппит кинии баар ини дии саныыгын. Суох, Таандара опыта тарҕаммат буолуон сатаммат!

Бэртээхэй үлэһиттэри кытта атын үүс фермаларга көрсүлүннэ.

УУТ иһин охсуһуу сылдьыбыт сир ахсын мөлтөтүллэ илигэ эмиэ үчүгэй. Кыһыны, сайыны эргичи үүтү, эти эбэтии экономическэй көдьүүһэ сүүнэтии өйдөтүүнү, үөрэтиини тэрийэр үлэһиттэр өссө быдан күүһүрдүөхтэрэ диэн эрэнилиэхтэ сөп. Кинилэр үлэлэриттэр билиҥнитэ улахан итиҕэстэр баалларын, диэн бэлиэтиэхтэ наада. От, көөнньөрбө, оногуу үүт, силос, сенаж—сүөһү сүрүн аһылыктара. Балары барытын туһанар ферма суох. Эбии аһылыктар (от дуолба, лабыкта, талах, мутукча мэҥэккэ, гидропонка, күөх үүнэйитэ уо. д. а.), быһата, түүлгэ да киирэ иликтэр. Биллэрин курдук, эбии аһылыгы туһаныы былаанын толоруу—куоталаһыы бирик сүрүн суолуобуйата. Оттооҕумсуйуохха бу катын сатаммат. Ынах сүөһү аһылыгын рационун тупсарар, оту кэмчилиэр, сылгыны ырыарбакка аһатар тыына эбии аһылыгы дэлэйиини ферма ахсын күүскэ туруоруохха.

Түмүктээн эттэххэ, Чурапчыга сүөһү кыстыгын бастыҥнык тэрийэргэ Союз үрдүнэн биллэриллибит куоталаһыыны үгүс сүүсүһүттэр өйдөбүттэр. Оттон бу куоталаһыы тэрээһиттэр үтүгэй опыты сэргэ улахан итиҕэстэр баалларын, Онон биригэдьиирдэр, специалистар уһуннук утуйбакка-олорбокко өссө түбүгүрэн үлэлиэх тустаахтар.

Г. АРГУНОВ,
«КЫЫМ» хаһыат тыа хаһаайыстыбатыгар отделын сэбиэдиссэйэ.

Үлэ дьоҥун

үтүө дьулуурдара

БЫЙЫЛ ДА ОЛОРДУОМ

Хортуоппуй олордор идэлэммитим отучча сыл буолла. Бастаан биһиэхэ үлэлии сылбыт корейдаттан үөрэммитим. Очуотааду кыра колхозка сөп иэнээх сиргэ олордон, ботуччу үүнүүнү саҥуйар буоларбыт. Ол сиэринэн үлэбит сыаналанара, бэйэбит да хайдаҥа, махталга тиксэрбит.

Кэлин, колхозтар бодоруйэн, оборуот, хортуоппуй аҥыытын бирик сиргэ түмэр буолбуттан, Чакырга хортуоппуйу олордуу кыччаабыта. Олох да тохтотуллар курдук буолбута. Оны адъас бэйэм туруорсан, бу тэнгэ ыгдьыбыт кэриэтэ идэбин ыраахтаат санааттан, сылларга үстүү гектарга хортуоппуй олордобун.

Быйыл гектартан 70-нуу центнер эрэ үүнүүнү ыллым. Итиннэ кураайы саас, онно эбии өссө кураан сайын эбиста. Аны туран сиэмэбит да соччото суоҕа. Өрүс эгэнэттэн колхозкут былырыын сэтиннэн ортотун саҕана тоҕус тоннаны аҕалтарбыта. Сүүрбэччэ сыллаабыта тутуллубут тоҥ подвалы ирэн, онно кушуппут. Яровизацияламмыт саҕана биһиги ылбыт 5 тонна сиэмэбиттэн сорудо сытыйан барбыта. Үс гектарга олордорбуттар адъас центнер тиийбэтэ. Оны Дириҥтэн аҕалан толорбуппут. Сайын ото тахсан баран сорох сиргиэн тардарыйан, олон барбыта. Биһиги оттуу ороон кордоххо, эмэтэ иннэ курдук сылыйбыт буолара. Ити табыгастаах обуруу этэ—үс гыммыттан сиргин кэриэтин сүтэрбиппит.

Биһиги 50 тонна сибиэһэй сүөһүому уонна 9 центнер суперфосфаты туһаммыппыт. Сайын устата түөрт төгүл эмэҥнэппит, оччо төгүл сылгыны ыраастаабыппыт. Ити үлэни барытын түөрт киһи ылорон сайылаабыта. Онтон үһэ оскуола оҕолоро: Костя Ефимов, Костя Васильев уонна Катя Васильева. Сиргитин трактор күүһүнэн эмиэ ыгорторобут. Быйыл күүн таардаһыны ыыттыбыт. Сылгыны коло культиваторын уонна окучникпын туһанабыт, бэйэбит тэпкэнэн үлэлиибит.

Бэйэм үүнүүрбит хортуоппуйбуттан талларан уон тонна сиэмэни подвалта куттарбытым. Оны пенсионер, коммунист Кузьмин Афанасий Никитич көрөр-истэр.

Үс гектар диэн, ыардыык, дуона суох ыһыы. Ол эрээри күүһүн тиийэн итиннэ 30 тоннаны, онтон да элбэҕи хостоотоххо, син ой-бото буолуох, киһи эрэйэ тиллиэх этэ. Онон аны саас да хортуоппуйу үс гектарга толору олордор санаалаахпын. Ити пенсионер оҕонньор холугар кырата суох бодьуустаах үлэ буолуо.

Д. ВАСИЛЬЕВ.
Чакыр бириигэдэтэ. Эрилик Эристиин аатынан колхоз

хозка 521 тобо үһүс-төрдүс һуллуулара суох. Ити барыта сиэмэлээһиҥ инструкциятыгар уонна гигиенаны тутуспат буолуурга күһэйэр, көрдөбүлү ааҥтатар, ынах кытарааһыныгар, өлбөхтик хаттаан сиэмэлиргэ тиэрдэр. Итиллэр барыларыгар инструкцияҕа сөп түбэспэт оногуулаах пуунналары хаһаайыстыбалар сангардалларын уонна саҥа пуунналары маҥнайгыттан инструкция ыйытыынан оноголлорун ирдэйэр.

Барыларыгар хаһаайыстыбалар ыанныыксыттарга уонна сүөһүүтэригэр зооветүөрэхтээһиҥ ыыппаттар. Ол иһин эдэр ыанныыксыттар ынах көҥүүгүүтүн билиэхтэрин билбаттар, онон сиэмэлээһиҥнэ аҕалбакка хаалаллар.

Сайылыкка тахсыыга, күһүн кыстыкка киириигэ ынахтар уолуулара тахсарынан ыанныыксыттар туннут ынахтарын үгүстүк уларыталлар. Ити сыыһа-рыллыбыт ынахтара кытарыырыгар эпизоотиэстээх буолуулаах сүтэриилэригэр тиэрдэр. Үгүс сирдэргэ сиэмэлээһиҥнэ киирэн баран «страховкаҕа» атыыр ойустары, куиаттары тутан эбэх мэһэйи таһаараллар, кытараабыт ынахтары быһа субайга таһаара охсон, ойуска ыйдьан холбуулар. Итиннэ альастар кэлэр өттүгэр бэлгэччэ туоратыллыахтаахтар. Искусственнай сиэмэлээһиҥнэ ыытар фермаларга сыыһарыллыбыт ынахтар ханнык да түбэлтэҕэ бэлгэччэ искусственнайдык эрэ сиэмэлэнэрин ситиһар сорук туруон наада.

Сиэмэлээһиҥнэ саас хойут саҕаланыр, күһүн баланан ыйыттан ууратар практика баар буолла, маны бэлгэччэ тохтотуохха. Кытаанах хонуруулу олохтоох, искусственнай сиэмэлээһиҥнэ биир кыаҕын туһаҥан сыл аайы ынах кытарааһын таһаарылларын суох онноруохха, ити туһунан сиэмэлээһиҥнэ эргичи ыытыахха, сабыллыбыт пуунналары бу ый иһиннэн үлэлэтэр дьаһалы ылыахха.

Искусственнай сиэмэлээһиҥнэ саҥа ньыма буоларынан тэрээһин оттугар таһаарылларыт итиҕэстэрэ туоратан, хаһаайыстыба салайаччыларын, специалистарын, бириигэдьиирдэрин эпизоотиэстэрин күүһүрдэн, бу үлэни үрдүк көрдөрүүлээх оҥорор сорук турар.

В. СЛЕПЦОВ,
госплемстанция директора.

Тюменнааҕы комбинат завода суукканан 1000 тонна суоҕу аҕыйыгы оногор. Тюменскай рыбалас бу патилеткаҕа суоҕу белоктаах аҕыйыгын оногуруоҕа инни тоҕуо кэриэтэ эбэтиэ.

Снимокка: завод дааҕалыыр отделениетыгар.

И. Савожков фотота.
ССТА фотохроникета.

Кыра да буоллаллар туһа дьоно

— Кыраныт бэрт диэн быйыл хайыы оҥ үлэтигэр бийиги оскуолабыт үөрэнээччилэриттэн туспа дьоно тэрийбэтэхтэрэ. Оо да буоллар совхоз Кытаанахтаахы отделениетын Арылаахтаахы бириигэдэлин барыы салаа үлэлэригэр бийиги кочелеспуҥнут, оҥорбуппут сап эйбэх буолуо,—диэн сөбүлүүгүнэ буолан ыспыт үөрэнээччилэр производственнай бириигэдэлэрин ойуоннаахы II слетын трибуныттан Белодьюбскай аҕыс кылаастаах оскуолатын VI кылааһын үөрэнээччита Ира Барашкова тыл этэ турбута.

Кырдык, Белодьюбскай аҕыс кылаастаах оскуолатын үөрэнээччилэрэ Арылаахтаахы бириигэдэҕэ бэйэлэрин холлоругар эйбэх көмөну оҥороллор. Үөрэх эйэспит дьылын бүтүүтэ, саас үөрэнээччилэр 21 кг үүгүох күлүн мунньан фермаҕа, ыырэй короччуларга биэрбиттэр. 11 кг түүнү, 2160 устуука курааннах бытыылканы хомуйан олохтоох мараһыынка туттарбыттар. Муус устарга ыытыллыбыт Бүтүн Сааҥалаҕы коммунистическай субботуннуукка активнайдык кыттан, 154 солкуобайдаах үлэни годербуттар. Интернаакка олороччулар иҥэлэригэр уонна фермалар саймыыктарыгар сайын үүт сойутарга анаан омуһаҕа муус уҥуттар.

Эдэр пионердар бэйэлэрин бэрэ саастыылаахтарын Сима Сергеевка уонна Абаҥа хэрсүн пионердарыгар тутуллар пламтыыныктарга анаан хас да төгүл субботуннуук оҥорбуттар. Онтон кэнсиэ бэйэлэрин кэтэн кэнсиэ 90 солк комсомол ойуоннаахы комитетыгар ойуобай фонга ыыппыттар. Ордор саас бэйэлэрин кэтэрэ 51 кубометр оттук маҥы оскуолаларыгар кэрдибиттэр.

Белодьюбскай оскуолатын үөрэнээччилэрэ оскуолаларын таҥыстар бэртээхэй приусадьнай участоктары тэриннэ, эдэр эмэлэтэр оҥоо үүнээйи араастаах олордон көрөллөр-харайаллар. Бириигэдэ фермаларын шефтэһэн, оларго сотору-сотору тиийэн көмөлөһөллөр. Бу бириигэдэттэн Аҕа дойдуну кэмүскүүр Улуу сэриигэ баран өлбүт буойуттар сырдык кэриэстэриигэр тутуллубут паламатыныыгы көрүүгүү харайыыны бочуоттаах эбэһиннэс ыытыыбыт аҥыыллар.

Оскуола учууталлара үөрэнээччилэри общественнай малыстыы харыстыырга интэллэрэ эмиэ биһирэбиллэх дьыалаҥ. Пионердар Белодьюбскай сельскай библиотекатын шефтэһэллэр. Иллэҥ кэмнэригэр оҥоо тиийэн эрэ кинигэлэри абырахтыыллар, бэрэдэктиллэр, аҕаарчыларга литература уларсыытыгар дьыһуурустубалыыллар.

Бу үлэлэри оскуолатаахы Володя Дубинин аатын сүгэр пионерскай дружина советын председателэ Ира Барашкова уонна кини активист көмөлөһоччулэрэ Катя Сыроматникова, Уля Захарова, Марина Карсанаева, Дима Каженкин, Маруся Каженкина тэриллэлэр.

С. ЭВЕРСТОВ.

ЫРААХ БӨҺҮӨЛЭХ КҮННЭТЭ КИЭРКЭЙЭР

КОМИ АССР. «Вычегдалесосплав» трест Максаковокайдаахы маҥы уһаарар хонтуоратын мас кэрдээччилэрэ уонна уһаараччылара олорор Үөһээ Максаковка диэн бөҺүөлэктэрэ үүнэ, туппа турар. Манна иккилии этээстээх кэрэ кастуулаах дьиэлэр тутуллаллар. Санга дьиэлэргэ поликлиника, кинигэ мараһыына, орто оскуола кэбэн киэртэлэтилэр.

Снимокка: Үөһээ Максаковка бөҺүөлэктээҕи кинигэ санга мараһыыныгар.

С. БУБСКАЙ фотота.
ССТА фотохрониката.

Редакция ПОЧТАТЫТТАН

МАХТАЛБЫН ТИЭРДЭБИН

Субуруускай аатынан совхоз Кытаанахтаахы отделениетын Арылаах бириигэдэтигэр ветеринарынан Каженкин Петр Ефимович үлэлэбитэ өр буолла. Кини үлэҕэ активнайдык кыттар, ветеринарнай кордебулу халбаҥнаппакка тутуһуннарар.

Быйыл күһүн мин бинир бороонноодум метртэн ортук диринҥээх иккиҥэ түһэн биэс суукка үрүҥу-хараны ыйыстыбакка сыппытын бутан өлбүт диэн буолбута. Ону ветеринарнай фельдшер Каженкин көрөн баран, суоһу буолуон сөп диэн түмүккэ кэлбитэ. Кини эйбэх массаһы, угуттары, ыраастааһыннары оҥорбута, Үгүс комо кэниттэн ыйтан ордон баран сүһүөҕэр турбута, билигин киһиэхэ кыайтарбат бороон буолла.

Аламаҕай сүрэхтээх сүөһу эмчиттэрэ Каженкин П. Е. уонна Попова А. К. үтүө кыһамныыларын иһин махталбын тиэрдэбин.

И. КАЖЕНКИН.

ТУҺАҒА ТАҺААРЫАХХА

Билигин хаарбах тимир сыр аайы ыһыллан сытар, ким да кыһаммат, тарут улахан туһата суох сытарын курдук көрөллөр. Дьиҥэр, ону хомуйан туттарар буоллар, государствоҕа баһаам эйбэх туһаны аҕалыа этэ.

Мырылара төбө тоннаахаарбах тимир сытарын ким да сөрөйиэ суоҕа. Маны хомуйан тиэйэргэ ханнык да тэриллэ суолтаны биэрбэт. Бинир анал массыынаны биэрэн хомуттарар тоҕо сатамматый?

Е. МАССАЕВ.

Уу барахсаны харыстыаҕыҥ

Улуу ерүстэр, улахан күөллэр былыргыттан аатыраллар. Саха сиригэр Нюдьүпү, Төҥүлү, Мүрү күөллэрин билбэт киһи ахсааннаах буолуо. Урут, билигин даҕаны дьон-сэргэ ерүстэри батыһа, күөллэри кыйа олохсуйаллар. Дэлэҕэ да «уу чугаһа үчүгэй» диэн саха мүүдараһа баар үһүө! Ханна ыраас, дириҥ күөл баара кэпсээнигэ сылдьар, биһиги ол күөл уутугар ымсыырабыт. Сайын оттуу сылдьан ханна үчүгэй уулаах сиргэ отуу туттабыт, балаакка туруорунабыт. Ити тоҕото биллэр, уута суох—олох үөскээбэт.

Биһиги Чурапчы күөлэ кураан кэнниттэн туоллаҕын сыл, саас эрдэ эргэ суолунан Таатттаан айаннзан иһэн, илии оттуттан көрбүппүт, этэргэ дылы, үөһэллара халлаан буолан кестубутэ, көрүөххэ үчүгэйэ сүрдээх этэ. Дьон бары айхана, сүүгүнаһа түспүттэрэ. Онтон ыла кэпсэтии күөллэр тустарынан салҕанан барбытын үчүгэйдиппин.

Дьэ ити кэпсээнигэ сылдьар уубут киртийбэтин, буорту буолбатын туһугар иһи эрэ барыта кыһаныахтаах, хонтуруоллуохтаах этэ.

Ол эрээри калин сылларга бу боппуруос тиһэх миэстэҕэ хаалла. Холобур, Хайахсыкка бөҺүөлэк олорор сиригэр түөрт күөл баар. Бу күөллэр бэйэ-бэйэлэриттэн тэйиччи, сыталлар, ол гынан баран, саас хаҥаан саҕана үс күөл уута Арылаахха сүүрдэр, онон бөҺүөлэк иһигэр баар күөл уута сайданарга дылы. Ити эмиэ да үчүгэйдээх, эмиэ да күһаҕаннаах. Биһиги бөҺүөлэкпит Арылаах күөлүттэн балайда үрдүк сиргэ турар. Онон бөҺүөлэк ыалын туох баар кирэ-хаҥа, сааскы халаҥнга аһыыр уубутугар сүөкэнэр. БөҺүөлэги ортотунан уу хаҥа охсубутунан саас сүүрүк үескүүр. Ситэ өйдөөбөт ыаллар бохторуун-сыыстарын онно куталлар. Өссө бу күөлгэ 400-кэ сүөһүлээх фермалар уулара-хаардара кутуллар. Ити күрдүк 240 оолоох орто оскуола, 53 оолоох интернат. Арылаахха олорор ыаллар иһэр уулара сыллата киртийэн иһэр.

Ити күөлбүт биэс сыллаанныта быыыттаммыта. Бу быыыттан уу иҥнэн күөлү кыгта силбэстэ, фермаларга сылдьар суолу бүөлэтэ. Онон сайын үүт таһарга Хадаарынан оҥтон да атын сиринэн сылдьыбыт. Күһаҕан суолунан сылдьыыны соҕула суох буолбатах. Трактор, массыына алдьаныыта үксүүр, үүт буорту буолуутугар тиэрдэр, киһи күнэ сутэр, массыына сырыыта үһүүр.

Маны таһынан күөл туладын оттонор ходуһата уу анныгар хаалла. Бу күөлү эйбэх ороскуотунан биэрэстэ кэриҥнээх сиринэн быспыттара. Аны бу күөлбүт уута олохсуйан хаалан Хадаар эйгилиэгэр баар Үрүҥ күөлү киртиттэ.

Арылаах күөлүн уутун ыытар туһунан үгүс кэпсэтии буолар да, тоҕо эрэ Сонет исполкома кыһаммат. Күөл уутун ыытан, алтара түһэрэн киһи иһэр өттүн ыраахырдар боппуруоһу өйдүүр кэм кэллэ. Өссө сатанара буоллар, сыллата аһар гына быыт оҥордор ордук буолуох этэ.

Кирдээх уулуу иһэртэн ыарыы тарҕаныан сөп. Онон санитарнай - эпидемическэй станция бу уулуу бэрэбиэркэлиирэ наада.

К. АРЖАКОВ.

Келе үгүс буоллун

Бу отделение сылгыһыттарын звеноводо Петров Д. Д. аастыт сыл аҕыс соноҕоһу айаатаан массыына аттара оҥордо. Билигин Дмитрий Дмитриевич эмиэ аҕыс соноҕоһу талан айаатыы сылдьар. Онтон иккитэ көлүллэр буоллулар.

Атын хаһаайыстыбалар бу курдук үлэ келетүн үксэтэргэ үлэлиллэрэ наада.

биһиги общ. корр.

АДЬЫРҒА БУЛТАННА

Мырыла Аммаҥыгар бороолор бууллаан улаган ночооту таһаарар буолбуттара хаһыс да сылыгар барда. Бу адьырҕа кыыллар быйыл ордук эйбэбиттэрэ. Ол курдук, арыска тиийэр бороолор бөҺүөлэк чугаһыгар, кини тулатыгар мэнээктээн киһиэ-суоҕуо улаган куттаны үөскэттилэр. Бэлэм, ыраатыы тардыбыттара. Ол иҥин Константин Лукич Федоров оборуньор кыыллары булталарга сорумнута. Бороолары оҥорбут сиригэр, олунньа кэнсиэн иккитэ. Ити кэнсиэнньа адьырҕа хаптарбыта, ол гынан баран сүөн чэҥкэйи маска баайыллыбыт боробулоланы биһи кирэн күөппүта. Оҥу сонордоон, атынан эккирэтэ сылдьан ытыалаан өлорбуттэрэ.

Е. АНИСИМОВ.

Редактор Н. П. СИДОРОВ.

Чурапчытааҕы промкомбинат коллектива, профсоюһун месткома комбинат урукку үлэһитэ. Аҕа дойдуну кэмүскүүр сэриигэ кыттыылааҕа

ОКОНЕШНИКОВ НИКОЛАЙ ГРИГОРЬЕВИЧ II

бу дьыл ахсыннны 19 күнүгэр үһүн, ыарахан ыарыы кэнниттэн олбуттуттан бэйэлэрин дириҥ кутурданнарын бокуонньук кэргэнигэр, оҕолорутар, сиэннэригэр, аймахтарыгар тиэрдэллэр.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс ул. 12, ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—0-13-95, отделлар—0-14-95, уоҥсай—0-15-05.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и райсовета депутатов трудящихся Якутской АССР.

Сакаалыы №-рэ 153 Чурапчинская районная типография. с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 12 Тираж 2500.